

Bæster. Paa den Maade kunde de Penge, som nu medgaa til dette Formaal, vistnok gjøre større Nytte og derved kunde stables en meget fornuftig Konkurrent ved Siden af det fortsættelsfulde Høvedselskab. Jeg tror, jeg her i Thinget taler for høje Øren; jeg tror, at den ærede Minister efter sine Udtalelser ifjor vil forstaa denne Betragtning, men jeg har lagt Mærke til, at jo større et efter sin Natur monopoliseret Selskab bliver, desto vanskelige er det at røre ved et saadant Selskab ogsaa her i det høie Folkething.

Jeg kunde have Lust til at gaa over til Vestindien med den ærede Finantsminister, men det faar jeg ikke Tid til. Jeg skal kun bemærke, blandt hvad jeg ellers vilde have at bemærke, at det er en mærkelig Debitor, Finantsministeren har i Fællesskuffertogierne. Den ærede Minister har forresten efter min fulde Formening ikke benyttet og fortollet Lovens rigtig. Han har nu givet dem 1½ Mill. Kr. for de 5 stet anlagte Saftstationer, hvorimod de kun skulde have 2 Mill. Kr. i det Hele for 10 Saftstationer. I det ydede Beløb er indbefattet Driftsgjæld og Kjøbmandsregninger, som Staten har maattet betale; men vi komme jo dertil ved Statsrevisionens Beretning. Men saa lyder det ganske simpelt i Statsregnskabet: Fællesskuffertogierne kunne ingen Rente betale; saa ere vi færdige. Ja, naturligvis, ville vi gjøre Renteret gjældende, ligger det Hele, og Følgen er da, at vi af Statskassen have maattet kontant betale alle — Dumheder tør jeg ikke sige — Urigtigheder ved Anlægget og alle Sløserier ved Driften af dette Selskab, men det var ikke Lovens Hensigt. — Den ærede Kultusministers Budget skal jeg ikke nærmere drøfte, man sporer i hans Budget en stor Forkjærlighed for de separate Fonds, men den er ikke noget Nyt for mig, den har jeg jo kjendt tidligere, han er ikke nogen ukjendt Mand for os. Jeg har haft en levende Følelse af, hvor rigtigt det vilde have været lige overfor alle disse Trakasserier, Forhandlinger mener jeg, om Universitetet, om Skolevesenet, om Kommunitetet osv., dersom man var gaaet den af os for nogle Aar siden anviste Vej og havde ført alle disse Fonds med Statsmidler ind i Statskassen, ladet dem gaa ind under Statsgjælds-kontoret og efter en Undersøgelse havde ladet de øvrige Ting, som høre til, Legater og deslige faae en mere alsidig Bestyrelse under Kultusministeriet og da ved Bevilling tilbørlig hver af disse videnskabelige Institutioner dens Behov. Disse Beregninger her: det trænger til det, der er et Understud, hvorfra skal det dækkes, fra Sorø Akademi eller fra Statskassen? er jo noget i høi Grad Arimeligt at strides om. De forskjellige mindre Spørgsmaal, der ere fremme af Nyt paa den ærede Ministers Budget, ville jo blive Gjen-

stand for senere Behandling, og jeg skal derfor ikke berøre dem nu. Min Betragtning over Budgettet i dets Helhed er den, at vi ikke have Lov til at gaa under Indflydelse af den urigtige Sætning, at vi hertilands have en god finantsiel Tilstand, thi det Overstud, der fremkommer, fremkommer kun ved ekstraordinær Stat, hvis Beløb burde have været fjernet ved en Omlægning af Statter for længere Tid siden, og under Hensyn dertil maa vi overveje, hvad vi skulle give ud til de forskjellige Formaal, som Staten overhovedet kræver.

Det er imidlertid den mere finantsielle Side af Sagen, men det er jo naturligt, at man ved en Iste Behandling af Finantsloven ogsaa anstiller politiske Betragtninger. Dem skal jeg imidlertid ikke komme dybt ind paa, thi jeg kan mindre end de fleste andre Medlemmer have nogen klar Bedømmelse af Situationen. Det forekommer mig saaledes at ligge i det Uklare Altsammen; en halv Snæs Partier i Folkethinget giver egentlig ikke nogen Udsigt til, hvorledes det Al, der kommer ud af denne Gjæring, vil komme til at smage. Jeg antager, at der er en halv Snæs Partier i Folket ogsaa, og under hvilke Hætte disse forskjellige Hoveder ville komme ved de paaberaabte nye Valg ved jeg ikke. Hvad den hævarede Regjerings Stilling angaar, da er den forsaavidt ikke til at tage seil af: konservativ, ikke stærkt udfordrende til Konflikt, skjøndt man jo ikke veed, hvad det kan blive til iaar, der er jo noget Mere oppe, end der syntes at være ifjor, og jeg tilskriver dette noget Mere den Forandring i Ministeriet, som er foregaaet. Det ærede Ministerium er altsaa konservativt, ikke stærkt udfordrende med Hensyn til, hvad der foreligger, men det forekommer mig temmelig stærkt udfordrende med Hensyn til, hvad der ikke foreligger. Den ærede nye Undervisningsminister har begravet Skoleloven, siger han, og Præsteloven vil han heller ikke komme med, skjøndt der er en vis Trang til den Slags Love. Jeg tror nu ikke, at et Ministerium i Længden kan leve paa Lønningsforhøielse og militære Love; selv om der stikkes en Husmandskreditforeningslov og en Havneanlægslov, der tiltaler vedkommende Egn, ud imellem, kan det ikke leve ret længe derpaa, eller det kan ganske vist leve, men det kan ikke leve velbehageligt. Under de nuværende Forhold i Folkethinget kan det sagtens leve, men det kan ikke, synes jeg, leve velbehageligt. Jeg har derfor troet, at det ærede Ministerium vilde have benyttet sig af det treaarige Dium, disse tre Aars Rentetid, denne Valgperiode til i sin egen, i de Konservatives Interesse hertilands at stille sig i Spidsen for en klar, bestemt Afgjørelse af de Hoved- og Principspørgsmaal, der have bevæget det offentlige Liv i de sidste Aar. Selv om det skulde have knaget noget i dets Grund-